

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

"Slogom rastu, malo stvari, a na logu sve poljubi." Nar. Pol.

Predplata s poštarnim stojilom 20 for., a seljaka samo 1 for. za celu godinu. Razmerno 1 for., a seljaku 50 novčića za pol godine. Ivana Carevine više poštara. Gdje se najđe najmanje 8 seljaka? te su voljni, da im ih Šalićemo svih ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat čemo za 70 novčića na godinu svakomu. Novci će se šaliti kroz poštarsku Načelniku. Imo, prečimo i najbližu Poštu valja ješće označiti. Komu List nedodaje na vreme, neka to javi odpravnici u otvorenem pismu, za koju se napoljava naklaka poštara, napisavši Ivanu Rečniku. Tko List prima i drži, ako je pošton, to ga i plaća.

Poziv na predplatu.

Najujudnije umoljavamo našu predbrojnike, da za dobe svoju predplatu obnove a dužnike, da poravnaju s nama račune. Rodoljubom toplo polažećemo na srca naš list, da se svojski zauznu za njegovo razširenje i povećanje. Naš list jest jedina duševna hrana našega u Istri i kvarnerskih otocih naroda, jedini zagovaratelj i branitelj našega jezika i naše narodnosti.

Ravnopravnost.

Nezaboravna ostat će uspomena davnajstvu vječku, što je nakon velikih prepirkah i borbi bar pred zakonom izjednačio sve ljudske stališe u civiliziranom svetu i time ravnopravnimi učinio sve narode. Jedna je to država učinila prije, druga kasnije te skoro nijedna nije se mogla protiviti tomu zahtjevu vremena već su skoro svu zakonom ustanovile slobođeni razvitali svaku narodnost. Da su svi ljudi pravedni, takvih zakona ne bi trebalo, nu buduće je ljudska narav preuzetna i promjenljiva, to je najsjednije, da se granice državnoga i narodnoga prava ustanovane slovom zakona. Temeljni zakoni, na kojih se osniva naša država, uređeni su godine 1867. i to pod vladom okorjelih Njemaca, koji nisu mogli zaostati za ustavnim zakonima drugih slobodoučnih država, te stoga u zakone umetnuli ravnopravnost svih naroda i narodnosti u javnom životu. Upravljali su nakon toga državom celih 12 godina al o izvršenju tih zakona ustanovljenih načelih nebjog

vora! Ostalo je sve pri starom, u svjet su ustavovorce tribili, da slavenska plemena nastoje samo oko raztavljanja države na pojedino dijlove, dočim su centralizaciju lvali kao sretnu njemačku ideju i spas države. Tim su Slavenom podmećali tendencije, kojih bi se morao svatko plasiti tobož da su pogibeljne za državu. Da osiguraju svoje dijlove narodne dijelom materijalno interese težili su i teže njezini njemački elementi za centralizacijom, jer si ovom sdržuju svoje razpršene stranke te tim nastoje o gospodstvu nad drugimi narodi. Nu i slavenska plemena nisu spavača, polagano sabirala su svoje sile, da snažno stupi na branik svojih pravih. Iz svih kotarab prostrane države čuje se vapaj za pravicom, za vršenjem zakona. Spavajući se je lav probudio, njo ga već moguće zaučavati. Svi ogranci velikoga slavenskoga plemena svojski se zauzimaju, da otrese za sebe nepodnosivi već pritiski, zahtjevaju svoja prava za svoj narod, svoju narodnost i svoj jezik. I ogranci hrvatskoga naroda u Istri nisu izostao kod toga pokrota, i on svojimi predstavcima traži za sebe, ono što mu se jo moralo već odavna dati. Nu tako zvana ustavovjerska njemačka stranka bijaša tvrdokoruna to je moralu odstupiti drugomu mjestu. Nu jako bismo pogrešili, kada bi kazali, da je većina njemačkoga naroda, što živi u našoj državi, tako mislila, podnipošto, to je samo bilo umjetno stvorena stranka, koja si je znala na svaki mogući način osigurati gospodstvo. Ovdje navesti čemo malec izvadak iz govora, što ga je izustio Dr. Kronavetter, zastupnik svojega rođenoga mesta. Beča na car. vieču i

iskren zagovornik prostoga puka, pred svojimi birači gleda narodne ravnopravnosti:

»Kao Niemac velim, da treba svako stanovište poštovati i uvažavati. Svi narodi imaju jednak pravo na svoj razvoj. Gospodo! nemojte zaboraviti, da u Austriji ima samo 9 milijunih Njemaca, mi smo poslovili, zanimanjem i načinom stvoreni za jednu državu, al ta može tokom uspijivati, ako se pojedinim narodom daju njihovo pravico. S timi činjenicama valja nam računati. Državni temeljni zakoni, stvorani po Herbstu i Giskri imadu članak 19. (čita ga); taj se mora ostvariti. U državi, u kojoj sva plemena moraju jednak pravo rez plaćati, te su svi narodi prisiljeni svoje sinove u vojsku davanati; imadu svi tahtnjek jednako pravo, da goje svoju narodnost.

Rješenje pitanja o narodnosti zadaje potežkoće, sa praznim rječmi nećemo ga rješiti.

Svakomu narodu mora biti dopušteno, da vrši svoj upliv na školu, ured, sudove i javni život. Učenik mora se u svih učionah podučavati u svojem jeziku.

Pomislio gospodo, kako bi se nam Bečanom vidjelo, da se naša djeca, recimo, podučavaju u francuzkom jeziku? ili da možda seljak nema pravo porezno knjižice čitati u svojem jeziku? Da, moja gospodo, država, kakova je naša, može samu tako obstojuti i uspijivati, ako su svi njezini dijelovi veliki i ako se svi sretinim osjećaju. Narodom treba da se dada ona sloboda, koja se može dati, nekrajuci time državno cijelost, ako se može sbiti samo pravednim zakonom o narodnostih.«

Navesti čemo odmah nazore drugoga. Njemački starina dr. Fischof razvija u poslanici od 20. aprila o. g. svoje misli o raznih slavenskih narodnostih Austrije među inimi gleda jezika ovalo:

Poniomčenje je neizvedivo slobodno ideje, gospodajuće današnjim vjećom; nadalje glodo članka 19. temeljnoga zakona. Polovina koncesije pogibeljna je, kao što i sva polovičnost; dapača pogibeljna od same uzkrate. Slast jelu nesmisje se držati, ako joj se nemože zadovoljiti. Stoga treba dozvoliti u zakonu glede jezika sve, što se dade uskladiti sa neobhodnim potrebošćima države, takoči svo odlučiti, što se obećaje u članku 19. ustanova; jer potanko ometajuće potrebno je za osiguranje svakoga posjeda i svakoga prava, tor nijedno pravo u Austriji nepotrebuje toliko sigurnosti i jamstva, koliko ono, koje neka uguši jezikovnu razprku kao njenogubnju od svih razpraka.

Evo ovako govore Njemi, kojih pamet i razum nije zasljepljen nikakvimi predstudiami već nežole ni drugom onoga zla, kojega sami nebiti htjeli uživati. Dok je prijašnja njemačka stranka imala vladu u rukuh, radila je bezobzirno pak se jo konično sama razpalila, nije imala više životne snage, da upravlja s narodi. Poljaci, što živu u našoj državi, izvojerivali su svojemu jeziku dostojno mjesto, u svih uredih bilo carskih, zemaljskih il občinskih u porabi je samo poljski jezik, imaju dve univerze u svojem jeziku. Česi svakim danom stiču sve veća prava svojem jeziku, dobili su nakon velikih borbi i najviši hram znanosti, universu u svom českem jeziku. Slavenom na

Podlistak.

Žudih Josip Razsuljević.

(Puška pripovijest iz istarskoga života.)

(Nastavak.)

Lukavac Grahorčić ostamale zablenut. Nije znao, da li bi nastavio sreću, govorili mu imao, iz ove zabune pomože mu sam "žudih" Josip koji zovu još vinu te mu ovako po prilici reče: — Pijte Grahorčić! Ta nismo upravo neznanici. Vidim, da ste malo zburnjen, al nebojte se! Kažite slobodno što vam je na srcu.

Hrijec sam vam kazati dragi žudiš, da nebi lepo bilo da tu vašu kuću dođe Radiceva Katica. Govori se da je već stvar gotova a ja — — tu zašljeka Grahorčić i uputnik.

Oho i zavapi Razsuljević, vi gevorite već o gotovih stvarim a ja o tom još neznam ništa.

Upravu radi toga se žudim, da vi koji ste "žudih", otac i gospodar neznanje o tom ništa. Svakako po mojem mnjenju, nastavi Grahorčić ozbljijim glasom, nijo lepo, da vaš žen u sin prave takove račune bez vašega znanja. To jo vas velika uvrjeda i sramota. Naki dan da se hvatila Tonka Radiceva kod tete Julijane, da će već doj-

dućega "opusta" doći njezina kćer u vašku kuću, a na zadnjem sajmu u K... da vam sin Katica vjeru i kupio joj toliko "kolacka" da ih jedva poniča kuću. Vidite žudiš, to mi je bilo na srcu pa nisam mogao inaća a da vam ne kažem. Nu nego završim moj govor reći mi je ovo: naime da vi ne smijete nipošto dopustiti da se osnova vašega sina i žene izvede. Za vašu bogatu kuću hoće se druga djevojka neće "ciganska" Radiceva koja neima možda tri stolice vješne ili "dote". I — Ne mislite dragi Josipi da sam pamet zapio. Nisam nipošto! Poznate li gospodjicu "Mantilda" iz G... Ono van je djevojka. Neima ona krastave ruke i nagorenje od sunca lice. Blela van je i gladka kao kip od mramora. Po moju grešnu petu, kad sam ju prvi put zagledao, mislio sam da imam pred sobom divnu "vilič" koju je mogao sagraditi preko jedne noći "dvilje".

Pulu. Tako mi se pričini krasnai! — Pa da ju žujete govoriti! Neke kćete "Kokšine romane" je sve pročitala pa za to tako divno govoriti kao da bi biser iz gula runila. Ali tročno ona Katica seljanka, koja mora kopati, snope nositi i kruh peći! — Hode, hode žudilac! Muslim da niste pao glavu. — Lukavac Grahorčić zagrizal na to "žudihu Josipu" ečjenu ga u lice, uzme žunulj iztrusiv ga do dva.

* Rimsko kazalište (teater) u Pulju.

Op. Ured.

"Žudih" Josip umuknu. Očito se vidi da ga je govor Grahorčićev iznenadio i veoma uznemirio. "Ciganska" Katica, njegov sin Nikola za tim ženju imu Mariana i gospodjicu "Mantilda" iz G... vrili mu neprestano po glavi. Da njegov sin Nikola i Radiceva Katica prijateljuju, to mu je već odavna bilo znano al da bež, njezina vječanju i o drugim stvarim sniju, to mu neće drago. S druge mu strane gospodjica "Mantilda" iz G... veoma fanfaziju uzpalila. "Moja je kćer u slobodna, gospodinka, — nisam više kmet za to i kmetice u kući netrebam. Čekaj! Moj će mi bezobzirno sli plati! Grahorčić ima pravo. "Ciganske" Radiceve neću te neću. "Mantilda" mora doći u moju kuću. Ona je romane čitala a što ju zaime najviše za vjeno doč će tisuće. Brrr! — Tako je po prilici marmalje sam sobom žudih Josip, dok je u skrivenoj sobi Grahorčić sa nekim svojim prijateljima vilko i smijaju se na račun žudiš!

Pijte i sve u platiti i ako još sto doznaće javita mi; bit će vam, dragi Grahorčić, zahvalan, vikne ljutito od vina razdraženi žudilac. Pravo ste govorio, "Mantilda" mora doći u moju gospodsku kuću. Njenim eči tisućama dobranego moje škunjice počepili.

Razdrapanom Grahorčiću zakrije se od radosti oči i digne u vis žaru oglijevicom opetovanju vinom nakvaljena "žudiba" i reče: Hvala vam lepa "žudiba"! Bože daj da biste i k ljetu zdravo i vesel o

platili! Drago mi je da me razumijete. Kad bude veselje, bez mene nehudo pozvat' eu se sam. Sada s bogom! Na ovo rječi iztrusi žunulj lukavac Grahorčić i nasmieši so "žudilu" izpada sav zadovoljan iz kreće. Malo kašnje čuo se pazinski pličnikom neki krijeći glas pijana vojvoda.

"Pojmom kume od klena do klenas basilicom, A čenka nas čeka doma s pogadićom, — Bi! kume moj dragi piju ga de piju! — Viček nam je kratak — daj ga uži!" — .

Bio je ovo glas razdrapanca Grahorčića. On se u srcu veselio, što mu pošlo za rukom da nakvasti svoje razrušeno grlo svojim zlobnijem i neštanijem brižnjem novčićem nesretnoga "žudiba" Razsuljevića. A da dade odušku svojemu srcu kriješto je gornje rječi mješavci nekako nespretno šutnju pazinskoča pličnika!

Zudilu se Razsuljeviću počelo magiliti pred očima. Vino ga bilo dobro smutilo. Bit će najbolje da popijem jednu crnu kafu, reče sam sebi. "Kričatru račun!" Krčmar Mihalj dodje i postoji tollka kopianja po žepovima nadje "žudilu" nešto novčića, zaklina glavom i plati račun. Već bje, noć kad se izmoti, iz Mihaljevca kričmo i podje prama kavari, geje nadje ope puno značaći i prijateljih al malo dobiti. "Žudilu" se hitno one večeri pokazati darežljivini. Za sebo zovnu odmah "kafu" a za druge kolikso su htjeli "ruma"

jugu neide tako dobro, Slovenci imaju se za svaku malenkost godinu i godine boriti, a kako se godi nam Hrvat u Istri, poznato je našim čitateljem. Nije nam drugo već da neumorno radimo, da nepopuščamo ni za dlaku, svoje sa svom odlučnošću zahtjevajmo. Zakoni su na našoj strani, oblasti moraju zakon vršiti, te ako se gdje neradi polag zakona, imaju se odmah poduzeti sva sredstva, koje nam zakon pruža! Ako uz troba prizovimo se na careviniski sud (Reichsgericht), ovaj nam neće uzkratiti našeg prava, jer mu je dužnost paziti, da se zakon pravedno vrši a tim i članak 19. temeljnoga državnoga zakona.

DOPISI.

Šterna u sv. Mateju.

U liepom selcu sv. Mateju občine Kastva, obстоji od vremena cesarice i kraljice Marije Terezije velika jedna Šterna, kakovih so je više užidalo u vreme te mudre vladarice i dok se je više činilo za puk, a manje papira blatio.

Ta Šterna jo bila na občenitu porabu puka domaćemu i poputnomu, isto tako za napoj životinje. Gradnjena je dakako još u jedno ime i to, da vojska bude vodom obskrbljena, kad bi onuda prošla.

U sv. Mateju bivali su negda carinski uredi i graničegari proti kriomčarenju (contrabando) soli i tabaka. Dakako da jo i njim voda rabilo. U letnjo dobu, kad bi bio opravdan strah, da će voda nestati, zatvorila bi se Šterna i voda dičila svakomu da nokoliko, nebi jedan dobio sve, a drugi ništa.

Ključ je negda imao župan Saršonove, kao policijski poglavica selu sv. Mateju; ali župan nemora baš biti iz sv. Mateja i negdašnji plaćnici molili su, da jim se ključ izvrši, te netrebaju svaki čas pošiljati k županu, kad bi jim vodo trebalo.

Tako je došlo, da obično ključ ima današnju financa, i ona zatvara vodu s policijskim razlogom u letnjo dobu, jer pravo je kad je cesarica gradila Šternu, da njezini službenici budu sigurni za vodu svaku dobu godino, dakle i u najvećoj suši, i pravo je da vode ostane za slučaj požara. Ali da to nije nikakovo znamenje izključivog gospodarstva nad Šternom, vidi se odotud, što Šterna bude zatvorena samo u letnjo dobu, što ključ nije uvijek u rukuh finance, nego je mnogo godina bivao u rukuh g. Saftića privatnoga čovjeka, a često i u mjestnoga kapelana.

Suvišno je i spomenuti, da se je narod uvijek služio i služi se vodom

»erozolija« i drugih žestokih pića. S njima je onđe čavljivo do kasna u noć. Bilo je blizu polnoći kad su „žudili Razsuljević“ doveli dva muža njegovoj kući.

„O Josipe i Željostno si drštvo danas došao. Ta kakav si mi! Krivim se putem pošao! Nesretne mene!“ Tako je jadikovala dobra Mariana kad ga vodila k posjetili.

Suti ženolj otrese se prvom u svojem životu „žudili Josipu na dobru ženu. Danas sam doznao sve vaše tajne. Ta tvój sin Nikola, kojeg toliko hvali — ho! he! Čekajte! Još će nekoliko vode u pozivu jemu proteći! — Ovakvo je po prilici šljekao nesretni „žudili“ o. e. noći sa neznaju pravo što govoriti.

Slikeš dan kajao se „žudili Josipu za svoje nepodobština, mojto dobru Marjanu oprošćenja i običao joj da neće nikad viši toga učiniti. O kako se prestrašio, kad je uzeo brojli novec od prodanoga voda a našao u Žepu samih petdeset florinti! I Bog sam znadejeli ih bio potrošio ili izgubio profle noći. Kašnje se govorilo, da su ljudi vidjeli optovano lukavce Gravorečki kopati po žepovim Razsuljevićevim nu dokazati se nije moglo. Sada su oba na suds Božjem. Neka im Bog sudi, rekne starac Štefan i za čas umulkau.

iz te javne šterne; a ako u letnjo doba nedobije svaki koliko hoće, to se dogodja i druguda od straha da vode noprifali, makar Šterna bila i zadružna ili občinska.

Proti svakomu očekivanju čujemo, da je visoki erar nakonio tu Šternu zajedno sa kućom, gdje stanuju financa, prodati na javnoj dražbi, i da je to odlučeno odpisom finansijalne direkcije u Trstu 14. junija o. g. br. 9336.

Mi se nećemo upuštati u pitanje, čija je za pravo ova Šterna, premda znamo da narod od ustal do ustala pripoveda, da ju je za dobro puka uđala užidati »dobra vladarica Marija Terezija«, samo nam je dužnost opomenuti više oblasti, da prije zrcalo stvar izpitaju, da se neprouzroči nozadovoljstva, a možda i nemira da puku za tri četiri stotine florintih, koje bi dobili. Mi znamo, da će se nači špekulant, koji će ono kupiti za nizke novce, možda i za ne više, nego li je občina nudila za kuću, znamo da će špekulant gledati prodavati vodu u letnja doba narodu, koj od Poljuljina do Lipa ima uz cestu jednu jedinu lokvu, ali znamo i to, da takova špekulantova oblasti budu težko našle medju poštonimi Kastavci, i da neće narod kupovati vodo, koja je za njega gradnjena, za koju on načinju žlobove, koju uvjek čisti, i kada treba, povravlja.

Ovo jo zgodila dapače, da se javni službenici počku vrednim onoga pouzdanjima, koja u nje postavljaju mistosti našesar i kraj, kad jim službe daje, i da u korist puka štrogod učine. Ako je ikoliko dvojbe u tom, je li ona Šterna vlastnost finansijalnog erara ili je občinska, neima dvojbe u tom, da ju je občenitu porabu, i da se sbljija občenito rabi, dakle neka bude »občenito dobro«.

Čujemo s pouzdano strano, da se občinska oblast u Kastvu za dobro obratila na g. Namjestačku za Primorje, a ovaj, kako je energičan u mnogih stvarih nepitajući da su po volji Petru ni Pavlu, bit će sigurno onorigiran i u tom, da zaprću prodaju Šterne u sv. Mateju.

Voda jo u mnogih godinah nekuda u Istri skupa, te dodje i do 4 novčića, jedan kabal ili škaf. Možemo po tom suditi što bi se sve moglo izleći iz to namešljenoj prodaje.

Iz Boljunčina, koncem Lipnja.

Poznato je, kako se u ovih krajevih rado čita »Naša Sloga«, i pravo je, jer ona iz naroda narodu priča, njega u svakom podučava i pravi mu put k boljoj budućnosti kaže. Velikom se nestrljivošću čeka, da dodje željno očekivani broj, pak jedva se ga pročitalo, razgovorilo se o stvarih o kojih se je u njoj govorilo, i malko se razveselilo kadkada baš izvrstnimi šalami Franine i Jurine, već bi se odmah htjelo imati sledeći broj. Ali što ćemo, nam siromahom nesveti sraki dan sunce, — i ovo malo je našim Šarenjakom trun u oku.

I ja sam veoma nestrljivo očekivao jedan po jedan zadnja dva broja čitne »N. S.«, jer sam mislio, da će biti u jednom ili drugom spomena o stvari, koja nas Boljuncu sada tako živo zanima; ali kad nekadnji ništa, primam pero, da stvar na javu iznešem, da se u buduću okoriste ne samo Boljunci nego i svi istarski Hrvati, kojim hoće Šarenjacu da budu tutori.

Cetiri godine je već prošlo, da je bivš občinsko zastupstvo bilo odlučilo, da bude u boljunkoj školi hrvatski jezik naukovnim, dočim je bio preje talijanski.

I sretna je bila ta odluka jer smo radošću opažali, da naša djeca mnogo bolje napreduju sada negoli je

prije; ta i sam pokojni učitelj, koji je samo za silu znao hrvatski, izrazio se je, da se s hrvatskim naukovnim jezikom djeca više u pol godine nauče, nego li u godinu danah s talijanskim. Mi roditelji djeca imali smo još i drugi probitak, jer smo mogli našu djecu već poslije tri ili četiri godine zadržati kod dela, mjesto poslije šest ili više godina. Ali našim Šarenjakom nije stalo do dušovnog napredka djece i do materijalnog probitka nas seljakab, već jima je bila prečka briga kako da njim tako omraženi — i njihov materinski — hrvatski jezik iz škole iztisnu, mjesto da občinsko žalostno stanje urede. Osvjedočeni da nobi uspjeli svojimi namjerama kod prilično osvieštenog boljunkog pučanstva, ako bi jasno kazali što žele, odlučili su poslužiti se lukavošću i vijugastimi putovima.

Kad se jo občinsko zastupstvo prod mjesec i pol danah sustalo u sjednicu da o raznih stvarih više, digao se jedan Šarenjak, ter počeo govoriti kako su se naša djeca malo talijanski naučila; da je znanje talijanskog jezika potrebno jer da su svi uredi talijanski i sva pisma da se od suda i drugih oblastih samo talijanski na stranku šiju itd. Zato da bi dobro bilo da so rabe u školi talijansko knjige mjesto, kako do sada hrvatsko. Dvojici zastupnika je stvar bila sumnjava, pak su opominjali da neka se nouagli sada s takovim promjenama, kada se tako očvidni napredak u školi opažava. Ali onaj zastupnik bojući se da će mu gotova počenka iz rukuh izpuznuti, brzo jih uvjeri da neće se škola potalijančiti, nego da će se hrvatski tumučiti, a samo knjige da će biti talijanske. — I zbilje sv, osim one dvojice, dali su se takovim dokazivanjom začariti, te su glasovali po želji onih par Šarenjakah, uvjek pak u osvjeđenju da škola u Boljuncu ostaje tako i jest do sada bila, hrvatska. Veselo su se razišli u tom mnenju i kazivali svakomu što se je zaključilo. Kada jih pak netko, koji je te makinacije odmah progledao, stao govoriti da nisu za hrvatsku školu glasovali, nego za talijansku, oni nisu htjeli toga vjerovati, pače su se još na takove rječi i uvrijeđili. Nisu sada je i njim i svim drugim pred očima puklo, ali je kasno. Boljunci i budimo drugi put oprezniji kod biranja rasprezentance.

A vi ostali Hrvati Istra pazite kod svakog koraka kod svakog miga, kojeg naši Šarenjaci čine da i Vas tako ili još gore ne nezačaraju.

Osebito upozorujemo naše čitatelje na sledeći dopis:

Iz okružja lošinjskoga, 12 srpnja. *

Okrunji kapetanat lošinjski razposlao je na crkvene urede ovog političkog okružja dne 6. 1. m. dopis pod Br. 2725, kojim hoće da stane na put nekoj naredbi, što ih MM. ČČ. GG. svećenici prave u crkvenim maticama, pišeće tobože osobna prezimena drugačije nego li se to od pamtieviča želite. Mi ćemo ovđe malko taj dopis pretestri onom objektivnošću, koja nas nikada neostavlja.

Naš dakislo okružni Kapetanat zamjera crkvenim maticarom što u mjesto očeva na početku i u sredini rječi rabe »k.«, a na koncu »c.«, zatim što u mjesto jednostavnoga »c.« posred rječi rabe »č.«, ili mijenjuju »u« sa »ev.«, ili izpuštaju »i« itd. te veli: (naravski bez dokazivanja): da se onako pisalo da tempo immemorabile. Što razumjeva naš kapetan pod immemorabile, to znade on sum: mi znamo tekar to, da

* Sa naša strane imamo na ovaj dopis i postupak u njemu opisan dodate sledeće: Svi neodvisni župnici i kurati neka nedvojivo proti to odredbi c. k. kapetanata lošinjskoga ulože tokom direktne na c. k. Namjestništvo u Trstu i u toh ovo nebude usisalo, na vjerojatno c. k. Ministarstvo. Ako nebuda drugo, zamoliti čemu našega vrloga zastupnika na car. vježu, da učini u zastupničkoj kući sgođenju interpelaciju o toj stvari. Gosp. dopisnik neka ponosi se našim Šarenjaci, što smo mu dopisovali, nu nismo bješi, da nam se llet zapleni. Rekomos isto.

Uredničto.

je immemorabile ono čemu čovjek nemože začeta prirodni a mi znamo kad su se po kojih naša hrvatska imena uvezla potalijančiti. Ono što je još gladna mještacka skupovljad u svoj nadutosti svojim poslovima u našeg naroda, to se sada nezna više čimeni. Mi bi znali kazati našem kapetanu, da su Mlečki mnogokrat dopisivali sa našim predjelima hrvatskim, česa jo bila također ustrojena u Mljetči hrvatska tiskara, u kojoj su se do pred malo godinu tiskale hrvatske knjige. Nu da nećemo dlijuti, umoliti ćemo g. Eluschegeg, da se u dokolici kad god potrdi do župnog Ureda u Lošinju, pa će naći, da su se tamo crkvene maticice pisale glagolski do godine 1722; a kad već onđe bude nek razglavlja ujedno kako su se tada u Lošinju prežimeno pisala i kako bi se imala tamo danas pisati ona imena koja dolaze jur pred god. u takođnjih glagolskih matucih, pa će sami vidjeti koga mu je pozivati na red. Labko je, moj nehore, užvrditi štograd; nu treba da dokazati. A što rekosmo o glagolici u Lošinju, to valja za sva ostala mjestesa našeg okružja, i to ne samo do god. 1722 već za nekoj i do preko 1830 god. To neće reći ad immemorabile. Dali je dakle sada sgodan Eluschegeg onoč dopis, gdje se izpokarene prezimene svojih prvočitnosti i čistoći privadaju, ili je po potrebit onda kad se ona, ostaviv glagoliju, stala naša imena žigom talijanske sramote pečati, to neka razsudi sam g. Eluschegeg. Neznamo, da li bi g. Eluschegeg onda izdao bio sličan dopis proti onim koji su potalijančili hrvatska imena.

Pošto se talijanska imena mogu jedino pisati talijanskim pravopisom, tako se i hrvatska imena mogu i moraju pisati jedino hrvatskim pravopisom. Smještaj bi n. pr. bila vidjeti francuzko imo napisano hrvatskim pravopisom, pa je isto tako smještano hrvatsko ime napisano talijanskim pravopisom: a oni koji hoće da podržavaju još takovo pisanje, nebi se nego izvršiti izmjeđavanju naobrazena sveta. Početnički takova pisanja ogriješi se dakkle proti gramatice, a mi bi ovđe još stogod nadali, kad nebi znali, da li je na to potičuća lidoja gonila.

Da dade nekakav prividan razlog svedom dopisu, g. Eluschegeg navodi, kako nekoj činovnik nemogu ćitati ni razumjeti hrvatska imena hrvatski pisan: — dobro, mi mu to vjerujemo. Ali kakov činovnik? zar Hrvati? Naravski je stvar, da tutinac neće znati ćitati hrvatska imena: nu daje nam naši činovnici, daje nam činovnici, koji znaju hrvatski, pa budu li se i tada činovnici tužili, da nemogu ćitati po svedenici izpokarena prezimena, onda tekar neka g. Eluschegeg svoje forme razaznaju.

Zakon od 9 lipnja 1871 Br. 6952 na kojeg se g. Eluschegeg pozivlja, u koliko mi znamo, smjera jedino na slučajevre, gdje se jedne prezime drugim izmjenjuju, pa mišljam, stoga, da pozivaju na ovaj zakon nije ovđe umjestno. Mi bi kod toga radi znati, dali su se njegovi predjeli onako pisali kako se on danas piše, i da li je on sam i maticar rodnega s mjestu onako upisan, kako se današ piše — pa ako nije, da li je također on platio prislužbu, što ju zakon na kogu se sam pozivlje začevava za promjenu prezimena. Ne salimo sel.

Pri kraju upozorujemo našu višu dužnu Oblast na ovaj dogodaj, da je jedini svoje vrsti. Ovako već nemože da je. Komu treba lička, togu valja izliciti. Ako ovo naše rječi nedopriši ili ne budu se htjele čuti kod visokog Namjestništva, mi je preporučavamo našem vrlo zastupniku na car. vježu, da nam sgođom interpelacijom u svoje vreme izbudi u zastupničkoj kući pravo, koje nas ide. A MM. ČČ. svečenstvo, koje je zatekla riedka čest, čestitamo!

POGLED PO SVIETU.

U Trstu 14. srpnja 1882.

Opet se govori, da će njihova veličanstva, naš Cesar i Cesarica, putovati u Italiju, da talijanskoj kraljevskoj obitelji povrati prijateljski posjet, a to da će biti negdje septembar mjeseca. Čuo je se također, da će Carević Rudolf sa ženom tečajem tršćanske izložbe doći stanovati u carski grad Miramare, a nj. veličanstvo Cesar da će svakako posjetiti Trst tom prigodom. Izložba će se, kako je znano, otvoriti 1. dojdugega augusta. Sudeć po pripravah, nemože izaziti nego veoma ljepe, zato se nadaju mnogobrojnim gostom.

Vojničko ministarstvo da kani umnožiti pješačko pukovnije od 80 do njih 102, koje da će odsad unapred biti porazmeđeno svakala u svojoj domaćoj pokrajini. Nekoči sabori već svršavaju svoj rad, a nekoj se imaju stopram savzati. Tako se čuje, da će Tršćanski i naš Istarski sa-

stati početkom augusta. U Goričkom jo saboru talijanska stranka opet pokazala, kako Talijani razumjevaju slobodu, naime samo za sebe, a za ostali svjet, što Bog dade i njihova voljica. Usled toga u Goričkoj dojduci će se pokrajinski zastupnici biti rati kao i do sada. Bivši ministar, česki, rodoljub Habichtinek, bude imenovan od Cara predsjednikom senata kod vrhovnoga sudišća zajedno sa barunom Lappnom.

buniti knoti spolovinom sa grublju svojimi gospodari, Grčki kralj i kraljica zaputili se po Evropi. Crnogorski knez traži od Turske, neka se spremi, da razvedu nerazvedene još sa nje-
govom kneževinom medje.

Jurina i Franina.

Ju. Ča biš rekal Frane, ča j' reškemu magistratu va glavu skočilo branit Kastavcem pasatovo leto s procesijonom na Tersat po njihen grade?

Př. Dejú, da je pulnih neka holi od

pešti pak tako imaju Kastavce rado,
nebi oteli, da se je najmu.
Viš, to j' lepo od njih, al ka hoč bi
to mogla bit?

Dragi ti, ka bol? Žao nijm druga dneve nebrane, kada gradi po posle k njim; zač pribjava svaki blagdan na stolnicu Rečan k Matuljum? Morda le-
čit se, a to si, al grlo, uža da ja dobre-
gul Matulj. Da je ča, bi moral ma-
gistrat i njim zahraniti pot k nam,
da nam boli nepresene.

Ter je tako, mi Jur neki uzrok mora bit.
A dragi ti, pomunjenel si več za
Uncinom, nuk će so takto onor od

Fr. A dragi ti, pomunjeli su već za
Ungarljum, pak će se tako onon od
magistrata. Znaš ču, mi njim u Reku
letanjem hrvatski kantame, a njim to
kako vragu tamijan diši. Da njim kakvih
elgani s Ungarije pridru, sve bi to
znevalo za njim, pak makar norma

Jn. Puk najzada ča su nam naškodili a tom?
Fr. Niš num, ter Boga se lahko svrgo

moli al nisu ni sebo konstrui. Radnju malo, od onoliceki ljudi na procesjone da svaki 20 soldi v Reke puatl, koliko bi tegu bilo. Ter da zarai toga brunutlaju v Reke neki na magistrat, al nimaju korija rec' jim ju kuko j' treba.
Fr. Bora te se i oni oti remunadu kuricatu, i slike u slike, on dae salutaciju s

as Jim je (privat) uči dan poticanje a
«fresca, fresca!»

Jn. Ča da j' v Alesandrije počelo neć
tepleja?
Fr. Da ju, vidi se sve ki god doma prit,
kega se ni već let vitešo, da su jim
funkciji

Jw. To lo nisu za konsula tamo ostall.

Ju. Ca j' pak, s temi kaplanti nikad infra božjega.
Fr. Ni nećo bit, dokle god se budo negoše mislio, da imaju pul nas s »njoki-
pesu«.

Jy. Bora su nas mogli već razumet jedanput.

Fr. Q Jurino, oj oji
Ju. Ca je?
Fr. Ča radiš na kaštelnarskih valah?
Ju. Radiš parap. Lustrišmu za večeru.

zač da mu je kuma Istra na pohodi došla i presladkim cukarom rušnju uholila — nak bi rad malo žuhkega.

Fr. Ča je to bilo ča, za jubav bojžu?
Ju. Jadi se kuma nu starega Pelhana, zač neče da bude ni Pelhan ni Talijan ni da ni tel podpisat da su Talijani svi

oni ki va njigovoj plovjanju talijanski razumiju. Samo hrvatski da govoriti morda kakova stara baba drugo da sve talijanski govoriti pale da treba onde talijansku školu oprot.

Takto lija mislim a sada Bog kum pare.

BU. XAKO YU INSTITUTE

Različite viesti.

Nj. Vis. carević Rudolf bla-
goizvolio je primiti pokroviteljstvo sloven-
skoga »podpornoga radničkoga društva u
Trstu«. Ovo bit će prvi slučaj, da član
carsko obitelji prima pokroviteljstvo kojeg
slovenskog društva. Ovaj čin svjedoči
nam ne samo koliko je visokoj obitelji
stalo do prostoga radničkoga stališta već je
neupitnim dokazom, da visoki krugovi vi-
dju izuzetno svoju naklonost slavensko-
mu narodu, šta živi u Primorju. Neka
ovaj plemeniti čin kruno naslednika budu-
će Izjednom onim nizkim krugovom, koji su
navikli Slavene smatrati za njenu inferlor
no pleme, nek se uvjerje, da isti carević
nepravi razlike med narodi, zavladati mora
geslo »svakomu svoje«, svi smo ravnopravni.

Presv. Dr. Ivan N. Glavina,
novoimenovan biskup tršćansko-koparske
biskupije prisjeti će, kako čujemo, u

Trst dne 29. ovoga mjeseca. Svećenni Institutaciju imala bi slediti u nedjelju 8. augusta t. g. Dobili smo poslanicu upravljenu na svećenstvo i prežuhljenu pokreće i puško biskupstvu, u kojoj se odlažeći biskup opraća sa svojim svećenstvom i pukom. Početek poslanice uzet je iz glave dvadesete činan apostolskih, gdje se opisuje veoma gamni prizor, kako se sv. Pavav opriješa sa Efezanim prije nego li će ostaviti efezku crkvu. Prostor lista nedovjećemo nam da odtisnemo cijelu poslanicu, već ćemo samo spomenuti dva točka. Odlažeći biskup nastavlja: U takovom se položaju (kao što sv. Pavav u Efezu) na lazim i ja suda. Preljubljeni moji još nisam nego više od tri godine i potvrdio proboravo među Vami kao Vaš duševni. Pasti te već mi se je od Vas dijelit, nisu po mojemu izboru ni žalji, već kada poslušam Šin Provodljivu božiju, pozvan da ravnam susjednu iračansko-koparsku Biskupiju..... U prvom pastirskom listu, što sam Vam ga prigodom svojeg ulazak u ovu Biskupiju poslao, pripoznau sam i izpovjedao moju slabocu i miljostivost za toliko postolja: suda me pakovo strašilo, što nisam vjerno odgovarao volji Gospodnjove i podpunno da zadržavio Vašin pravednim zahtjevom! I dolsta, ako je onaj "sredstvo od Boga odabran" (Čin ap. 9, 15), koji je ipak bio Apostol narolah mučeno i težko uzdrasio: "Nisan si svestan za hikatu stvar, nu zato nisam opratio, da, koji me sudi jest Gospodin" (Kor. 4, 4), kako nebi ja nevoljnije držina, kad so sljedećim on apostolskim opomenu, da "u Bis- kupi postavljeni od Duha Svetoga da ravnaju crkvom božjom" (Čin ap. 20, 28) i da "njihova dužnost" biti, kako da imaju položit radun za dušu njim povjerene" (Žid. 48, 17). Zastuta u poniznosti duhovito sum jarve Boga za oprost svih mojih zamunjeneh i propuštenih u Izvršavanju mojih pastirskih dužnosti, za sve što sam počinio ili propuštil a neko su slagale sa mojim vrjanjem i sa zahljivoj ovoga poslednjeg; -- ali u mojem životu uvjerujući što nisam podpuno mojoi dužnosti zadovoljio, gojim sladku nudu, da ēeta mi V. sv. Čristu Brado i sv. Vjeronu nesam propostili, nego da ēeta, buduć ste puni obnovljivi, u milostivoga Očeta nebeskoga Izprosili za meni milost i oprošćenje.

Gosp. Rendić, poznati hrvatski umjetnik izložio je ovih dana u dvorani odvještja staru bursu dovet poprsjaj, i kojih će sastojati nadgrobni spomenik pojne supruge gosp. Gorupa na Rieci. Tih dovet poprsjaj predstavlja spomenuto gosp. Gorupu i osmoro mu djece, sve po naravi. Spomenik bit će basrelic pre- stavljajući pokojnicu, koju dva anđela neće nositi, a za njom gleda sedmero joj djece i suprug, svu satrveni od bolesti i zvonoštosti. — Najmanje osmo dlete, kojoj je nezna što je život što li snrt lovi međutim matoga leptira. — Kolj je to nije žan molly moži si, ved iz ovoga, svakako sam predstaviti, divit se je vješljini, kojom su spomenuta poprsja izradjena; ta Rendić je poznat kao umjetnik i podpunom smislu riječi. Navesti čemo samo što o tome najnovijem njezovom djelu odvještja „Adrija- ne“ premaši med ostalim pišta. „Oni

u svom 197. broju mjeseca prosinac, 1970., dovel glavati hasreljevi reproducirao je Rendić u izložbenoj poprsjih. Optejutuđe da se moravao čuditi kako su mu te umjetničke tvorine uspjelo to su umoviti *izražajno* modelanim upravo rješkom umjetnosti i tako likom vještinstvo, da jim i majstrozija kritika nenalazi prigovora. To je djeло kojem bilo samo kadro bilo Rendića prošlavio, kad se on i dosad nebi bio drugim svojim remek-djelima, proslavio. Evo tako našem umjetniku sude i pišu tudijinec.

Izbor zastupnika za provincijal-

istarški sabor u kotaru koparsko-buzetskom za Jadranske občine biće, kao što zadnji put javili, 2. augusta t. g. Čujemo, da se izbornike kotara koparskoga već dogovorili, kako i koga bi tražila, niti osoba, koju misle kandidirati, nije objašnena. Preporučimo i izbornikom kotara buzetskogu, da se dogovore i složi da se sazauzmu za Izbor. Valja da se mi digne, da naše ljudi, koji su naši krvni potekli, izaberemo u sabor koji nas ondje zastupuju. Naš budući list dobit će našim izbornikom već kasno u rukama, jer već sada velimo, da se pripravlja osoba, za koju će naši ljudi glasovati, i da je još za dobar oglasa znanju rodoljubivih u koparskom i buzetskom kotaru. Svakako političko društvo "Editon" ostaje znaničiće kandidata putem svoje novine istoga imena, ta osoba bit će vredna vašeg pouzdanja, nju birajte za svojevest zastupnika.

Izbori u Trstu. Uspjeh gradsko te ujedno provincialnih izbora ostao polovican, svaka stranka proturala je svojih prizrenikih. Na 10. ovoga mjeseca bira se je novi gradski načelnik (podest) i podnačelnici. Jedno glasno izabran za načelnika, član stranke "progressisti", Dr. Rikard Bazzoni; za prvoga podpredsjednika izabran većinom glasovima član konzervativne strane Dr. Prange Dimmer, drugoga podpredsjednika član "progressista" Dr. Mojzes Luzzatto. Dne 13. o. m. no načelnik je svečano inštaliran.

Trscanska izložba otvoren je,ako neubude kakvih zapreka na 1. avgusta t. g. Vlastivjetne sgrade i paviloni su gotovi te već se je počelo sa izlaganjem prispješnih predmeta. Mjesto, koje će smatrati za izložbu, je vele dvina, leži uz Šestaliste sv. Andreja blizu Lloydova arsenala niz samo more. Odsavud se gleda i piše, da će mnogo stranjskoga svjeta u Trst i iz istoga Oreljenju doći će sila sveta za tu svodu u Trst. Što nas Hrvati najviše zanimi, jest što će Hrvatska biti kod ove obrtničko-poljodjelske izložbe ljepe zastupane, iz svih krajeva stižu prijave, da će Hrvati svoje naftolje površine gornje strukala izložiti. Nu nije samo to Hrvatska sagradila si je za svoje izložbenе stvari svoj hrvatski pavilon, krasnu kuću sagradenu u staro-hrvatskom stilu. Taj krasni pavilon ležeće odmah na početku izložbe upada svakomu u oči, sve mu se već divi. Tršćani nisu očekivali ništa osobitoga iz Hrvatske, nu kad su vidili, da je ta drvena palača za nekoliko danau ukrasnula brzinou vješt radnika, koji su ju već u Zagrebu bili dogotovili, tada nisu se mogli izdržati, da nezraze potvrdi gledje točnosti hrvatskoga centralnog odbora i ukusne sgrade. Gradnjom upravlja hrvatski arhitekt g. Boile i sveučilišni profesor Itepin znaniot g. Dr. Kršnapić. Zastupnik Hrvatske u Trstu gleda izložbu jer vredni ovdajšnji veletržac g. Matej Pollé. — Nadamo se, da će i naši ljudi iz Istre i kvarnerskih otokah u obilju broju posjetiti ovom svodom Trst te troškoviti neće bit veliki, jer su već za tu svetuželječe u parohodarska dinstvu snizili već vozarinu, u slednjem dnu javit čemo i o tom polžije. Nu nesvjetljemo nešem narodu, da dodje odmah početkom avgusta, jer još neće bit sve u redu već neka svatko gleda udesiti svoje putovanje u Trst od prvoga do 15. septembra. U ovo dobi sastati će se u Trstu najveći Slavenim, 10. septembra obdržavati će svečanost blagoslovanja zastava radničkog podpornoga društva, čiji je protektor preuzeo Nj. Visost carevića Andolfa. Ovo je doba kada će biti u Trstu i slavenskim koncertima i zabavam. Ovo neka služi na znanjo našim čitateljima.

Jelačić u Trstu. Konec prosinca loga i početkom ovoga mjeseca došla je Trst gosovat vojnička glasba hrvatskih regimente grofa Jelačića br. 10, koja se nalazi u posadi u Pulu. Izvrstna ovaka glasba pod ravnateljem glasovitog kapeljnika g. Müller-a stekla si je u kratko doba svu privrženost tršćanskoga pučanstva koje se još nijeo, da dobije mjesto koli večernjih koncerata davanih u tršćanskih baščah. Tršćanske novine neizdajuju je uvečer, da se na pujaskavici načija žar, a savršenosti i točnosti muzikalne vještine koju je neprekidno odusevljivala muzikantica, naročito pučanstvo. Zadnje dve večeri pred svojim odlazkom u Pulu bašča koči u "zlatnogu jelenu" bljuže prepuna najočekivanih i najviših novina. Što nas veseli, je što smo ovdje ove glasbe čuli svirati više slavila, te je dve večeri nečuvane ovacije i lza svakog komada burnim i dugotrajnim pljeskom i klijkanjem pozdravljena bljuža. Bašča je osoltio nezivni kapelnik, te obe večeri pružen joj je u znak priznanja krasni vještinac sa plavom vrpcom. Što nas veseli, je što smo ovdje ove glasbe čuli svirati više slavenskih i napose hrvatskih komadova koji su bili također burnim pljeskom pozdravljeni. Glasba ovdežnje magjarske regimente svira kladak do slija magjarski komad pak je sasvim pravo, da i glasbice hrvatske regimente nezapusti sasvim u vidu krasnih slavenskih i napose hrvatskih napjerači i komadah. Za vrieme izložbi imat ćemo prilike naužiti se još više Jelačićeve glasbe, jer će opet za njeko vrieme u Trst.

Svetak sv. Cirila i Metodija
Svješ stranah nam se javlja, da je tada
dan proslavljen na svećeni način. S ve-
seljem juvlijamo našim čitateljima vist o
Kastvu, da su tamo na svetak slavenstva
apostola služene dve mise u starohrvats-
kom jeziku uz prisutstvovanje mnogogrobo-
voga pučanstva. Sto je kod nas već bilo
starine dozvoljeno, to nije dozvoljeno u
našoj braci u zagrebačkoj i djakovačkoj
biskupiji. Prošle godine čitati u s. Za-
grebu uz papinski dozvolu misa u staro-
hrvatskom jeziku na dan 5. jula, nisu
eve godine neprijetljivi našega naroda iz-
poslovaše, da se za ovu godinu nije do-
voljilo čitanje sv. mise u narodnom jeziku.
Ni nije daleko vremje, kad bude cijeli
hrvatski narod uživati blagodati i povla-
stice, koje uživa ogrankat togog naroda
Istri, kvarnerskih otocih, u senjskoj bis-
kopiji i u Dalmaćiji.

Prelac Donat, bogoslov I. teč-
umro je dne 12 ov. mj. nakon duge
težke bolesti u Tinjanu, rođnom si mjestu
P. U. M.

Iz Kastva nam pišu, da nijo ovogodini na 2. inj. pošla obična Kastavčka procesija na Trsat, jer jo je od rieke Rieki lelige zabranjen prolaz kroz Rieku i njezino otoklen. Na Rieci se je več svušta zadržalo, park pas nije ni ova zabrana učinjena tako hoz iz državstvenih razlogov iznenadila. Da je imala doč koju hiljadica Mađari gotovo ne samo da nobi bio slavni čovjek, magistrat tog dolaska zabranio već bi još bio svakojakih pripremav i svečanostima priredio. S ovim postupkom nije ni naj

manja zadovoljno rječko pučanstvo, osobito trgovci i gospodari, kojim je ovom sgdom oduzeo ljepli dobitak, jer bi bilo do 2000-3000 ljudih dosta krajearah na Rici ostavilo. Občinstvo Knastavske občine je ipak obavilo svoj zavjet pošav u svećenom obrodu do crkve sv. Ane, koja se nalazi u okružju iste občine. Onaj novac, štovi se toga dneva bio petrošio na Ricu, nek se potroši u samoj občini tlim če se joj ujedno pružili korist.

Iz Buzeta dobili smo opis tamošnje občinske sjednice, gdje se je radilo o uvedenju hrvatskoga jezika u pučke škole i predstavniku, koji bi se odopisalo na carevinsko vijeće. Prostor lista nam za sada nedozvoljava, da ga tiskamo, donesti čim ga drugi put, a nase lude molimo, da se drži čvrsto te da se nedaju od nikog zastrasti. Pohvaliti nam je već danas muževno držanje i rodoljubje zastupnika Antuna i Franu Flego-ja, nako same uztrau, narod bit će jimi zahvalan.

+ Grof Medo Pučić vlastelin dubrovački i hrvatski književnik premrnuo je u svom rođnom gradu Dubrovniku dne 30. junija t. g. u 61. godini života. Zapogeo je svoju blagostrovnu radnju oka duševnog preporoda našega naroda već u Hrvatsko döba te je prestano djelovao na književnom polju. Pokojnik bio veoma vješt u običi svjetske literaturi, bježje čovjek u svojoj struci naobrazjen, kakavoli imao malo u našem narodu. Njegova "Antologija starih dubrovačkih pjesnika" izdana god. 1844 u Beču prvo je djeleto te vrati u našoj književnosti. Medo Pučić propovijava je svukoliku Europu, Italiju i Francuzku bježe mu poznata kano drugi dojnovina. Slavenstvo istot i Rusija bljužu predmatom njegova izpitavanja. U Carigradu je izjavio pjesme "Prinjelo, Pasinica, Bezimenuki" blizu grada Odese pjesmu "Stepi". On je po predaji staroga Dubrovačkog ljudstva slavenski plemeni to osobito mu ležala na srcu ljubav i slogan izmedju južnih Slavenaca, najprije Hrvatima i Srabima. Dubrovačka vlastela slavila su ved stvarne svestranih znanjem i rodoljubljem a naš Medo potomstvo starinsko dubrovačko obitelji bježje prava dika i čast svojemu narodu. Budu mu nezaboravna uspomena!

+ Mihajlo Dimitrijević Skobelev. Slavnogi i mladoga ruskog generala Skobeleva neima više! Premer Osman Paše, junaka Plevene, Lovče i Lusnje Geok-Tepce, junaka komu poslije Napoleona onako mlada pa onako slavna Europa vidjala nije, danas već crna zemlja krije! Još Šestogata t. m. bio ponos i dika velikog ruskog naroda, a strah i trepet neprijateljih njegovih, a već sedmoga onda je narod vas počao od cara pa do poslednjeg seljaka plakao za svojim najvećim vojskovođom. General Skobelev radio se u Petrogardu god. 1855. od teta generala; 1861. godine stupi kuo časnika u vojsku, a 1871. već za njega kao vrstnog generala sav svet znaku! Nu on je bio samo velik vojsnik, on je bio i velik političar i još bolji patriota. To je pokazao i nedavni svojim govorom, koj je držao u Parizu i Moskvi, i rad koji su pol svetla unziljno bilo. Bio je veliki Rus, ljudje je svoj narod sa svim žarom mladoga si sreća, pa pošto je toliko smrtonosnih preko glave prezvrduljio mu tanek, pošto je toliko prijateljih i neprijateljih vidio poginuti na bojnom polju, njemu je suđeno, da u najlepšoj svojoj dobi, u 37 godini svojeg života bez boji i muku u krevetu svoju plenitnu dušu izpusti. Smrt generala Skobeleva je za Rusiju nenaknadiv gubitak, jer je celi ruski narod u njega polagao najbolje svoje nade. Njegova sila se ga je plasila, bio je čitav Rus, osoltiti prijatelji Slavenaca. Neka mu Svevišnji uđeli mirni pokoj!

Opatija. Čitamo u raznih novinah, da je društvo južne Zeljeznicu kupilo od grofa Chorinskoga viliu, koju je on posjedovao u Opatiji, pa da ono kanci ondje podiće velike morske kupelji i spojiti ih zeljeznicom cestom sa prugom Sv. Petar-Italija. Ako se to sve dogodi, što nije ni najmanje neverjatno, Opatiju i Volosko čeka liepa budućnost.

Hrvatsko srećučilište u Zagrebu. Za rektora školske godine 1887./1888./ izabran je profesor na teologičkom fakultetu Dr. Feliz Šuk; dekanom na istom fakultetu Dr. Antoni Franki; dekanom na juridičkom fakultetu Dr. Janko Čakan; dekanom na filozofičkom fakultetu profesor hrvatskoga jezika i književnosti Armin Pavić.

Iz Krivošjaja. Poznato je, da su skoro svi Krivošjanji ostavili svoju selišta te se povukli u susjednu Građevu. Tamo ih nagovaraju, da se povrate u svoj zavjet ali oni neće ništa o tom da čuju. Dalmatinski namještaj i blivji vrhovni zapovjednik vojske u dolnjoj Dalmaciji i Hrvatskoj izdajao je slike obrazujuće: "Stanovnici selih doljin Krivošjaju, gornjih Krivošjaju, dolnjih Ledencih, gornjih Ledencih, Ubala, gornjega Orlovaca i gornjih Polohara u političkom koharu Kotskornom, koji su pobijeli nakon njihova nasilnoga otpora protiv državnoj vlasti, nakon počinjenih nedjelja, pozivaju se ovnu, da se kroz 14 dana, računajući od dana proglašenja ove obziranje povrate, da se podvrgnu kaznenim postiedicam njih-

vih zločinah i da izpune u ovoj zemlji svoje gradjanske dužnosti. Dalje će povratak ovima uspijeti, neznamo.

Tifus. U gradu Krku pojavio se blizu 15. danah tifus adominis u tolikoj mjeri, da ih je na jednom leglo u krevet 33; nu sada je već hvala Bogu te radećoj požrtvovnosti tamošnjeg običinskog lečnika Dr. Molse-a bolest već stala jenjati. Umri ih je trojica s to bolesti odmah iz pošte, a bojali se je bilo gororu zlu, da nije običinski lečnik ponovno sjest običinu krku na čistoču grada. Ovom prilikom preporučujemo takodjer mi našim prijateljima, da pazu na čistoću svojih mjesti, jer zlo po naš ostromažljeli narod, posjetil ga izmed ostalih novosti i ta bolest.

Progonstvo kršćanah u Kini.

Francusko dobro je od prokuratora kraljevsko-katoličkih poslanstava u Kini sledeu viest o barbarskom progonsku kršćanu u pojedinih predstavnikima kinezkoga carstva: Prefekt okružja Dekol blesni vanredno barbarskim načinom proti tamošnjim kršćanom. On je dobio uhraviti jednoga katoličkoga vjeronositelja i posloški okovan u okove, osudio ga je na osam stotina batnih. Kad je ubog čovjek pretrpio tu strastnu muku, da je prefekt, da zastraši kršćansko pučanstvo, uhraviti još tri duga vjeronositelja. Za preusmjavanja nesretnika, koje je preduzeo posjele nekoliko danas, upitao je onoga, koji bijaše prvi uhićen: "Ustaješ li kod kršćanskoga vjera?" Uplani odvrali mruno "Da". Okrugni prefekt uzkljup na taj odgovor i zapovjedati, da se ubogog čovjek odmjeri dvije stotine Šibab, a zatim još 5 stotina po glavi i lici. Kršćanin suši se onosvešćen na tlo, te bude umrli odnešen u tamnicu. . . . Prefekt se je jamačno bojio, da će se papinski vjek u Kini potužiti na ova hebrejska vjek u Pekingu, zašto pozva sve kinezke vjetrovuljne svoga okružja, da ih predloži za sebe. Posjednici su zbilja, da ugođe svom gospodaru. Između odurne potvore proti kršćanom i papinskom vjeku i dojavili ih u Pekingu. Progonstvo kršćanih može je na taj način doskočiti možda smonopredavanjem europskih poslanstava. Na vjeću mjestu zlostavljal su pogorski Kinezi kršćane, Europejco i Kinezu i u isti tijeku njihovih posjeda, tako da su na mnogo mjesto kršćani izvrgnuti gladu.

Carducci o posljednjoj volji Garibaldievoj.

U žestokoj prepriči, koju se vodi u Italiji o tom, hindže li se Garibaldievo telo naknadno ipak spaliti, da je pjesnik Giosuè Carducci koji bijaše upitan za svoje mnenje, vrlo drastično odgovor. On je pisao naime Cronaci Biagianti, slijedeće pismo: "Pustite me u miru. Comu stihovi, proza, napis? Ja bili želj, da dodje djava i sve vas odnese. Spaliti sve svoje pjesnike, mena prvo. Jeste li čuli posljednje riječi o habliti? A sad je neće slovati uši njegova posljednja volja! Neća se, da junake hukti na homerijskog lomača na očigled nobi i mora. Hoće se, da se prenese u Rim, da se prirede parade, sublazni i govorne fruze. O, sada pojmovi, zašto talijanski narod nije nikada imao prava junacke pjesme!"

Broj novinah iznosi u okrugloj svolu, bez obzira na momentano promjene, koje se svaki dan shvajaju: 23.290. Od tih izlazi u Evropi 43.000, u Aziji 334, u Africi 59, u Americi 9.291 i u Australiji 100. Ovi 43.000 novinah, stono izlaze u Evropi, tisku se u Njemačkoj 3770, Englezkoj 2500, u Francuzkoj 2000, u Italiji 1226, u Austro-Ugarskoj 1200, a u Rusiji 500 novinah.

Kako si Žena stiće trajnu ljubav muža.

U nekom družtvu gospodaju našlaži se i neka starija gospodinja, koja je već slavila i bila srebreni pir. Kad su ostale gospodje uzele govoriti o njezinoj hrvatskoj sreći i ljubavi, koju njuži muž svestrje za nju goji, reče ona: "Vi čete se smijati, moje gospodje, kad vam rekrem, čimom imam prisipati tu hrvatsku sreću. Ne svojim blagostima, lukavosti ili dobroti, kako možda vi mislite; isto tako ne državljenu talentu ili težnji, da budem dnušnjena ravnina svomu mužu. Ne, to imam zahtvati mnogo neznačajniju darm. Naučila sam jela, koja on rado jede, izvrsno pripravljati i kuhanju dobro voditi.

Pa ako je nekad moja mladost i čednost predbila srdeca moga muža, to sam ja sada umjetnošću kuhanja ulovila njegovog želudac. Ljubav želudac pak valja da bude sreća u braku trajna".

Kako dugi životi ptice. O labudu se tvrdi, da doživi 300 godinab, a sokol do 200 god. Visoku starost može doživjeti i jastreb i orao. Ulovljene papige već su dostigle 100 i više godinab. Indijanci prispovjedaju o aturskoj papigi, da ju zato norazumlju, što govori ona još stari aturski jezik, koga su oni već zaboravili. Dug život kukavica, a Naumann tvrdi, da vrana doživi starost od preko 100 godinab. Naša domaća kokos živi 15-20, fazan 15, lukac 16, golub 10 godinab. Slavulj u krijeti može doživjeti najviše 8-10, kos 12 do 15 godinab, dočin na slobodi živi duže. Kanarac može živiti u krijeti 12-15 godinab, nu u svojoj pravoj domovini, na kanarskih otoci, živi mnogo dulje.

NEUKA NAUKA.

Disteritis. U 1. i 3. broju ove godine priobabilo smo poučni članak ovdješnjeg praktičnog lečenika Dr. Frana Mandića glede bolesti "disteritis" i načina, kako se govoriti o bolesti "disteritis". I način, kako se govoriti o bolesti "disteritis", po dr. Friedlu iz Trsta, kako on sam prioprijeđa: U jednu čašu za uklinsku vino vodom napunjeno stavio za uklinsku vino vodom način, da se sumpor težko razaplja, on ga počinje bojiti, da će se razložiti. Prema njemu, da se sumpor težko razaplja, on može se dobro ukliniti. — Neka si naši čitatelji ovo za službeni potrebe dobro zapamte.

Iman neholtko bačava punih pokarena vina (vise). kako da postupjam, kad te bačav razpacam, a da bude moguće doživjeti jačinu staziti u uje dobro vino? Najprije jo znati koliko je vremena stale pokareno vino u bačvi. Ako je stalo dugo vremena n. p. jednu ili 2 godine, tad se težko dade bačva izčistiti. Ako je bolestno vino stalo samo malo vremena, n. p. 2 do 8 mjeseci, tad se dođe bačva izčistiti. Kad se izčisti bolestno vino izpere se najprije dobro bačva. Po zatim za 5 ili 6 danab načinu se svakog dana vodom koju se 24 sata kašnjuje opet izčisti. Sad je odustati bačvi, izbrati jo dobro, namazati ju iznutri uljem, nametnuti nešto slame, pa zapaliti dok zgori. Istruži se pak sva zagorina, ispere opet bačva, pa zadne. Kad je i ova gotova metne so u bačvu nekoliko kilogramata (zavisi od veličine) živejapna (vapna), ugasi ga se davdavanjem vode dok se ne napravi vapneno mleko. Ovo vapno ostane u bačvi 24 ure, a kroz to vrijeme provala se nekoliko putan bačvu. Napokon izčisti se vapneno mleko i izpere bačva najpre vrelom vodom, pa studenom i to sve dotle, dok neće iz bačve istrizi voda. Sad se bačva dobrje unutri krpom osuši, pa pusti, još 3 ili 4 dana dok nepostane dugom suha. Ovakvo izčistena bačva mora da vonja zuravnom. Još ju se dobro osumpori sumporom kiselnom (razvijaju se gorenjem sumporu) pa dobro začepi.

Kukurucovo (frementursko) sjeme od kud je najbolje? Višegodišnji polučajni dozakali su, da za sjeme valja birati ono kukuruzovo zrnje što je u sredini klipa (glavice) daleko niti ono što je pri vrhu, niti ono što je na dnu.

Oglas.

Javljamo našim čitateljima i ostalom hrvatskom občinstvu, da smo pomoću "Matice Hrvatske" dali preštampati iz "Naše Slogi" u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

Istarske hrvatske narodne pjesme.

Knjiga se može dobiti kod Odpravnicih ovog lista po for. 1. Čist dobitak je namenjen "Našoj Slogi" i Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkratko vrijeme.

Odpravnictvo "Naše Sloga".

Suknena roba. kao što i ūba (kožuh) uživa se ljeti od grizlicah, ako se lagano omaze nekoliko listova karle terpentinom. Ovi se listovi omačom stranom polože na dno i okolo skrivača, urmarići i svega onoga pokućiva, u kojem se im spremiti roba. Bude li grizlica mahom će poginuti. — Može se također neposredno posklopiti pokućivo, u kojem se kuni spremiti roba pa i same roba terpentinom, grizlica neće stupiti. Da pal neugodno zaustavljanje terpentin je zdravje, dosta je provjetriti malko roba, što će se u brzo i postići. — Neke naše gazarice običavaju stavljanje medju robom po koj komadić kanfore; nije zlo, ali je paljka kad bezupčeno.

G. L. iz S.

Ték Novacah polag Borse u Trstu od 1—15. Julija 1882.

Due	Car. dñk (čekin)	Niçpol.	Lire sterl.	Aust. roč u papiru	Aust. rent u srebru	Aust. rent u zlatu
1	5.60	9.57%	11.98	76.70	—	—
2	—	—	—	—	—	—
3	5.60	9.57	—	76.80	—	—
4	5.60	9.56%	11.98	76.80	—	—
5	5.60	9.56%	11.97	76.80	—	—
6	5.60	9.57	—	77.—	77.00	—
7	5.60	9.57	11.98	77.—	—	—
8	5.61	9.57	—	77.10	—	—
9	—	—	—	—	—	—
10	5.61	9.57%	12.—	77.—	—	—
11	5.62	9.58	12.01	76.90	—	—
12	5.63	9.59	12.02	76.70	—	—
13	5.63	9.59	12.02	76.85	—	—
14	—	—	—	—	—	—
15	—	—	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišta dne 13. Julija 1882.

	OP for. 1. ac	DO for. 1. ac
Vosak prim. i ugarski za 100 k.	—	—
Kafa Portoriko	86	95
S. Domingo	56	60
Rlo polug vrsti	39	62
Cukar austrijski	25	37
Cukar tucani	33	75
Cvjetlje travo bulinče (Grisantomo)	43	43 75
Tamjan sopl.	30	45
Naranča, skrinjica	6	—
Karubo puljezko	za 100 k.	7 50
Smokvo Kalanata	17	18
Budimovka puljezko	6	50
Ljumini, skrinjica	78	80
Budemski litli mandulice za 100 k.	24	26
Lešnaci izčistili	21	22
Slijive bosanske i srpske	21 50	13
Pšenica ruskija	19 90	11 25
Kukuruz turkinja ruskiji	7 75	8
Kukuruz ugarski	10	10 25
Raz	8	8 50
Zob ugarski	8	8 50
arbanasta	10	11 50
Pasulj (fizol.) polug vrsti robu	10	11 50
Bob	10	15
Grasnik (bilž)	10	15
Lečač talijanski	13 75	21
inglezki (kitajski)	12	13 50
Vuna bosanska	109	115
morejska	118	125
arbanasta	122	—
istarška	—	—
Dasko koruške jelovice	47	90
Gredle	42	69
bukovice	10 80	11 40
Ulio Italij. nizje vrsti za 100 k.	40	42
izjavljeno	50	62
izjavljeno vrsti	—	—
dalmatinusko	41	42
istarško	41	42
Kanono ulje u barilat.	9 20	9 40
u kasetu	12	12 25
Kože strojene maške	145	175
suhle volavice maške	47	53
dalim. dalim.	50	108
junjevi maške za 100 kom.	85	110
dalmatinske	70	100
korze	56	70
vunene slame	55	60
stabe	55	70
zavje za 100 kom.	31	42
Bukalar	35	40
Sardele I. baril.	13	25
Vitrol modri	—	27
Maslo	70	100
Loj dalmatinski i maški	44	45
Saflo	70	70
Slanina	—	—
Rakiju etolitar 100 litaralj.	—	—
Galvici istarski	za 100 k.	22
Ruj maški	—	9
" istarski	—	8 50
" dalmatinski	—	8
Mekitje	5	5
Krnipeč (semolin)	—	4 80
Lisice od javorike	14	14 25
Vinske strogoline (Gripula)	sploh	—
Med dalmat. i ricečki	25	30
" hrvatski	24	26
Lumber (babuščice od javor.)	31	31
Pukat baril od 100 k.	11	11 50
Cunje (strace)	2	18
Katran dalmat.	14	16
Sumpor u prahu	7 50	8 50